Det gode samspill

ANITA GJERMESTAD
og **LAILA LUTEBERGET**
er begge høgskolelektorer ved Diakonhjemmet høgskole, Sandnes.

12. og 13. november arrangerte Stiftelsen SOR i samarbeid med Nordiska Samarbetsorganet för Handikappfrågor og Diakonhjemmet Høgskole, Rogaland, en felles konferanse med tittelen *«Det gode samspill»*. Fokus denne gangen var de vi gjerne kaller de aller svakeste, og hvordan vi skal ivareta kompetansebehovet overfor denne gruppen.

TEKST OG FOTO:
BENTE N. OWREN

Hvem *er* «menneskene med store hjelpebehov?»

Laila Luteberget åpnet sitt innlegg med spørsmålet: «*Hvem er de menneskene denne konferansen skal sette fokus på? Hvem er «menneskene med store hjelpebehov?»* Vi kaller dem forskjellige ting: multifunksjonshemmede, mennesker med dyp utviklingshemning, «de svakeste». Felles for dem alle er at de utfordrer oss som fagpersoner i forhold til forståelse og kommunikasjon, og utfordrer den tradisjonelle faglige tenkningen. Fokus flyttes fra å lære andre noe, til relasjonen mellom oss**.** Utfordringen er også hvordan vi som fagpersoner kan bidra til deres påvirkning på oss, sikre deres deltakelse og inkludering når de ikke uten videre selv kan uttrykke ønsker og behov.

Mer vett på teori – mindre vett på praksis?

Arbeid med mennesker med utviklingshemning har tradisjonelt vært vernepleierens kjerneområde. I dag er vernepleierutdanningen mer generell, og rettet mot alle grupper med funksjonshemning. Omlegging av studiet og økende krav til skriftlighet har ført til frykt for økende akademisering. Er dagens vernepleiere mindre i stand til å ivareta denne gruppens behov enn tidligere? Er det slik enkelte hevder, at de som kommer ut fra helse- og sosialhøgskolene i dag har mer vett på teori, og mindre vett på praksis?

Luteberget svarer selv på spørsmålet: Arbeid med utviklingshemmede står fremdeles sentralt i utdanningen. Kompetansen ivaretas og videreutvikles, med fokus på teoretisk innsikt, metodiske ferdigheter, etisk refleksjon og dømmekraft. Men, sier hun videre. Vi ser en tendens til at nyutdanna vernepleiere i økende grad retter oppmerksomheten mot andre grupper enn de utviklingshemmede, og særlig gjelder dette de med størst bistandsbehov.

Men hvorfor skal vi vie en hel konferanse til mennesker med stort bistandsbehov? Og *har* denne gruppen behov for en særlig profesjon? Kan ikke andre helse- og sosialprofesjoner ivareta denne gruppen?

Anita Gjermestad.

Laila Luteberget.

Kvalitet i relasjonen

Kvaliteten i relasjonen handler ikke bare om den praktisk hjelpen det enkelte individet får. Det handler ikke bare om å gjøre noe sammen. Arbeid med mennesker med store hjelpebehov krever en annen sensitivitet, og et annet engasjement fra hjelperens side. En annen vilje til å forstå. Kvalitet handler også om måten man er sammen på.

Winnicot (eng. psykolog) har sagt at det ikke er nok å holde barnet i armene sine, en må også holde på det *i tankene*. En mor må hele tiden være tilgjengelig for barnet sitt, ha sansene åpne for hva det har behov for. På samme måte som i forholdet mellom moren og det nyfødte barnet, er den emosjonelle tilgjengeligheten av største betydning i møtet med de som har størst hjelpebehov.

Tidligere omhandlet det meste av faglitteratur metoder der fokuset var på den som hadde vansker. Mye av dagens faglitteratur som omhandler denne gruppen har et relasjonelt fokus. Hva betyr det? Det relasjonelle fokuset handler også om fagpersonen. Fagligheten i møte med de aller svakeste ligger i relasjonen, og fordrer evne til innlevelse. Det krever noe *mer* av fagpersoner å gå inn i dette samspillet enn å være dyktig i en bestemt metode.